

CON 68

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन तहसीलदार / नायब तहसीलदार यांचेकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, गुरुवार, दिनांक १९ मे २०११

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण—१००)

पेपर क्रमांक १

महाराष्ट्र लॅण्ड रेव्हेंयू कोड, १९६६ व रूल्स

(पुस्तकांशिवाय)

सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण समासात दर्शविण्यात आले आहेत.

(३) पुस्तकातून सरसकट नक्कल केल्यास गुण कमी केले जातील.

	गुण
१. थोडक्यात स्पष्ट करा (कोणतेही चार) :—	२०
(अ) जमीन	
(ब) अधिकार अभिलेख	
(क) धारण जमिनीतील झाडांवरील हक्क	
(ड) सोडून दिलेल्या जमिनीत जाण्याचा अधिकार	
(ई) दुमाला जमिनीची नोंदवही.	
२. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : —	२०
(अ) जमीन धारण करणाऱ्या व्यक्तीचे वर्ग	
(ब) जमीन महसुलाचे दायित्व	
(क) जमीन महसूल भरण्यात कसूर केल्याबद्दल शास्ती.	
३. पुरावा देण्यासाठी व दस्तऐवज सादर करण्यासाठी व्यक्तीवर समन्स बजावण्याचा महसूल अधिकाऱ्याच्या अधिकारांची चर्चा करा.	२०
४. राज्य शासन व विवक्षित महसूल आणि भूमापन अधिकारी यांच्या त्यांच्या हाताखालील अधिकाऱ्यांचे अभिलेख व कार्यवाही मागविण्याच्या व त्यांची तपासणी करण्याच्या अधिकाराची सविस्तर चर्चा करा.	२०
५. फेरफार नोंदवही आणि वादात्मक प्रकरणाच्या नोंदवहीची सविस्तर चर्चा करा.	२०
६. शासनाकडे निहित असलेल्या जमिनीचा अनधिकृतपणे भोगवटा करणाऱ्या व्यक्तिसंक्षिप्तरीत्या चौकशी करून निष्कासित करण्याच्या तरतुदीची कलमासह सविस्तर चर्चा करा.	२०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / NAIB TAHSILDARS**

MUMBAI, THURSDAY, 19TH MAY 2011

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER I

**THE MAHARASHTRA LAND REVENUE CODE, 1966 AND RULES
THEREUNDER**

(Without Books)

N.B.—(1) Answer any *five* questions.

(2) Marks for each question are indicated in the margin.

(3) Indiscriminate copying of an authority will be discounted.

	Marks
1. Explain in brief (any <i>four</i>) :—	20
(a) Land	
(b) Record of Rights	
(c) Right to Trees in holdings	
(d) Right of way to relinquished land	
(e) Register of alienated lands.	
2. Write notes (any <i>two</i>) :—	20
(a) Classes of persons holding land	
(b) Liability for land revenue	
(c) Penalty for default of payment of land revenue.	
3. Discuss in detail the powers of Revenue Officers to summon persons to give evidence and produce documents.	20
4. Discuss in detail the Powers of State Government and of certain revenue and survey officers to call for and examine records and proceedings of subordinate officers.	20
5. Discuss in detail register of mutations and register of disputed cases.	20
6. Discuss in detail with sections procedure of summary eviction of persons unauthorisedly occupying land vesting in Government.	20

CON 69

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन
तहसीलदार / नायब तहसीलदार यांचेकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, गुरुवार, दिनांक १९ मे २०११

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३०]

(एकूण गुण—१००)

पेपर क्रमांक २

महाराष्ट्र लॅण्ड रेव्हेंयू मॅन्युअल, व्हॉल्युम दोन व तीन

(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण समासात दर्शविले आहेत.

(३) पुस्तकातून सरसकट नक्कल केल्यास गुण कमी केले जातील.

	गुण
१. धारण जमिनीची विभागणी कोणत्या परिस्थितीत केली जाते ? अशा विभागणीच्या कार्यपद्धतीचे सविस्तर विवेचन करा.	२०
२. फेरफार नोंदवही आणि विवादग्रस्त प्रकरणांची नोंदवही यामधील नोंदी आणि त्यांचेवरील कार्यवाही सविस्तर विशद करा.	२०
३. दुसऱ्या इसमाच्या जमिनीतून (वॉटर कोर्स) पाण्याचा मार्ग बांधणे संबंधित प्रकरणातील नुकसानभरपाई व दंडात्मक कार्यवाहीच्या तरतुदी विशद करा.	२०
४. महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, १९६६ अन्वये महसूल प्रकरणात सक्षम अधिकाऱ्याने करावयाच्या चौकशीचे प्रकार व त्यासाठी अनुसरावयाची कार्यपद्धती याबाबत सविस्तर वर्णन करा.	२०
५. (अ) समन्स आणि नोटीस कशी दिली जाते ? थोडक्यात माहिती द्या.	१०
(ब) हद्दीची निशाणी म्हणजे काय ? हद्दीच्या निशाणीचे नुकसान केल्याबद्दल प्रस्तावित दंडाची तरतूद काय ?	१०
६. टिपा लिहा :—	२०
(अ) दुमाला जमिनीची नोंदवही	
(ब) गोण खनिजे.	

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / NAIB TAHSILDARS**

MUMBAI, THURSDAY, 19TH MAY 2011

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER II

MAHARASHTRA LAND REVENUE, MANNUAL, VOLUME II AND III

(With Books)

N.B.—(1) Attempt any *five* questions.

(2) The marks for each question are indicated in the margin.

(3) Indiscriminate copying of an authority will be discounted.

	Marks
1. Explain the conditions under which partition of land becomes necessary alongwith the procedure for such partition.	20
2. Describe the Register of Mutations and the register of Disputed Cases. Also illucidate the procedure followed over entries in these registers.	20
3. Describe the compensation and penalty awarded in respect of construction of water course through land belonging to other person.	20
4. Describe in details the procedure of enquiries conducted by Competent Officer as per the Maharashtra Land Revenue Code, 1966.	20
5. (a) Briefly discuss the procedure of issuing summons and notice.	10
(b) What are the Boundary marks ? What penalty is imposed for the destruction of Boundary marks ?	10
6. Write short notes on :—	20
(a) Register of alienated Lands.	
(b) Minor Minerals.	

CON 70

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन तहसीलदार / नायब तहसीलदार यांचेकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, शुक्रवार, दिनांक २० मे २०११

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण—१००)

पेपर क्रमांक ३

महाराष्ट्र लॅण्ड रेव्हेन्यू मॅन्युअल, व्हॉल्यूम चार व पाच

(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) प्रत्येक प्रश्नांचे गुण समासात दर्शविलेले आहेत.

(३) पुस्तकातून सरसकट नक्कल केल्यास गुण कमी केले जातील.

	गुण
१. तलाठ्यांची कर्तव्ये सविस्तर विशद करा.	२०
२. (अ) महसुली लेख्याची उद्दिष्ट कोणती? अशा लेख्याचे प्रकार किती व कोणते?	१०
(ब) क्षेत्र, जमीन महसूल यासंबंधीचा महसुली लेख्याबाबत थोडक्यात टिपणी लिहा.	१०
३. (अ) वादात्मक प्रकरणांचे नोंदणीपुस्तकात नोंदलेल्या विवादाचा निर्णय करण्याकरिता अनुसरावयाची कार्यपद्धती लिहा.	१०
(ब) गाव नमूना दोनबाबत माहिती द्या.	१०
४. वसूली व ताळेबंद यांच्या लेख्याशी संबंधित ग्रामस्तरीय महसुली लेख्यांची माहिती द्या.	२०
५. अधिकार अभिलेख्यांचे पुनःलेखनबाबत सविस्तर माहिती द्या.	२०
६. सर्व तालुका नमुन्यांची नावे लिहा व तालुका नमूना एकचे सविस्तर वर्णन करा.	२०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / NAIB TAHSILDARS**

MUMBAI, FRIDAY, 20TH MAY 2011

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER III

MAHARASHTRA LAND REVENUE MANUAL, VOLUME IV AND V

(With Books)

N.B.—(1) Answer any *five* questions.

(2) The marks for each question are indicated in the margin.

(3) Indiscriminate copying of an authority will be discounted.

	Marks
1. Explain the duties of the 'Talathi' in details.	20
2. (a) What are the objects of Revenue Accounts ? How many and which are the categories of such accounts ?	10
(b) Write a short note on Revenue Accounts relating to area, land revenue.	10
3. (a) Write down the procedure prescribed for deciding the dispute entered in the register of disputed cases.	10
(b) Explain about Village Form No. 2.	10
4. Explain the villages forms relating with recovery and balance sheet (Taleband).	20
5. Detail explanation about the rewriting of record of right.	20
6. Give the names of all the Taluka Forms and explain Taluka Form I in details.	20

CON 71

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिविक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिविक्षाधीन तहसीलदार / नायब तहसीलदार यांच्याकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, शुक्रवार, दिनांक २० मे २०११

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३०]

(एकूण गुण—१००)

पेपर क्रमांक ४

भाग एक (तीन विभागांना सामायिक)

दि लॅंड अॅक्वीझिशन अॅक्ट, १८९४ आणि रुल्स वगैर आणि दि बॉम्बे प्रिव्हिन्शन ऑफ फ्रॅगमेंटेशन अॅण्ड कन्सोलीडेशन ऑफ होल्डींग्ज अॅक्ट, वगैरे

भाग दोन (प्रत्येक विभागासाठी वेगळा)

दि बॉम्बे टेनन्सी अॅण्ड अॅग्रिकल्चरल लॅन्डस् अॅक्ट, १९४८; दि बॉम्बे टेनन्सी अॅण्ड अॅग्रिकल्चरल लॅन्डस (विदर्भ विभाग), अॅक्ट, १९५८, आणि दि हैद्राबाद टेनन्सी

अॅण्ड अॅग्रिकल्चरल लॅन्डस् अॅक्ट, १९५० वरील प्रश्न

(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) प्रत्येक प्रश्नासाठी गुण समासात दिले आहेत.

(२) पुस्तकातून सरसकट नक्कल केल्यास गुण कमी केले जातील.

भाग एक	गुण
१. थोडक्यात टिपा लिहा :- (अ) भूसंपादन अधिनियम, १८९४ चे कलम ६ ची अधिसूचना. (ब) मुंबई जमिनीचे तुकडे पाडण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत व त्याचे एकत्रिकरण करण्याबाबत कायदा, १९४७ चे कलम ४ व ५ बाबत. (क) विना परवाना झाडे तोडल्याबद्दल करावयाच्या दंडाची तरतूद विशद करा. (ड) महाराष्ट्र शेत जमीन (जमीन धारणेची कमाल मर्यादा) अधिनियम, १९६१ मधील असमर्थता प्राप्त झालेली व्यक्ती म्हणजे काय व त्या अंतर्गत कोणत्या व्यक्तीचा समावेश होतो.	२०
२. अनुसूचित जमातीच्या व्यक्तीच्या जमीन हस्तांतरणावरील निर्बंध व प्रत्यार्पनबाबतच्या तरतूदी विशद करा.	२०
३. भूसंपादन अधिनियम, १८९४ खाली भूसंपादन कार्यवाहीबाबत सविस्तर माहिती विशद करा.	२०
४. मामलतदार कोर्ट अॅक्ट, १९०६ अंतर्गत करावयाच्या अर्ज व त्या अनुषंगाने मामलतदाराने करावयाची कार्यवाही, सुनावणी, आदेशबाबत सविस्तर माहिती द्या.	२०

भाग दोन

५. मुंबई कुळवहिवाट व शेत जमीन अधिनियम, १९४८ अंतर्गत कुळाने जमीन खरेदी करणे बाबतचे हक्क, खरेदी किंमत ठरविणे, खरेदी किंमत देणे बाबतची माहिती तरतुदीसह विशद करा.	२०
---	----

किंवा

हैद्राबाद कुळवहिवाट आणि शेत जमीन अधिनियम, १९५० मधील संरक्षित कुळाचे व साध्या कुळाचे जमीन खरेदी व मालकीबाबतचे अधिकार तरतुदीसह विशद करा.

किंवा

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / NAIB TAHSILDARS**

MUMBAI, FRIDAY, 20TH MAY 2011

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER IV

PART I (Common for three Regions)

**THE LAND ACQUISITION ACT, 1894 AND RULES THEREUNDER; THE
BOMBAY PREVENTION OF FRAGMENTATION AND CONSOLIDATION OF
HOLDINGS ACT, ETC.**

PART II (Separate for each Region)

**THE BOMBAY TENANCY AND AGRICULTURAL LANDS ACTS, 1948
(BOM. LXVII OF 1948) THE BOMBAY TENANCY AND AGRICULTURAL
LANDS (VIDARBHA REGION) ACT, 1958 (BOM. XCIX OF 1958);
THE HYDERABAD TENANCY AND AGRICULTURAL LANDS
ACTS, 1950 (HYDERABAD XXI OF 1950)**

(With Books)

N.B.—(1) The marks for each question are indicated in the margin
(2) Indiscriminate copying of an authority will be discounted.

PART-I	Marks
1. Write Short Notes :—	20
(a) Notification under section 6 of Land Acquisition Act, 1894.	
(b) Section 4 and 5 of the Bombay Prevention of Fragmentation and Consolidation of Holding Act, 1947.	
(c) Penalty for felling trees without permission.	
(d) Explain in detail about “ disable person ” under Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) Act, 1961.	
2. Explain in detail restriction on transfer and also restoration of Land to Tribals with provisions.	20
3. Explain in detail procedure of land acquired under Land Acquisition Act, 1894.	20
4. In which circumstances Mamlatdar Court Act, 1906 is applicable ? Describe the procedure followed by Mamlatdar after receiving application, hearing, order with procedure ?	20
PART-II	
5. Explain with provision the right of tenant to purchase land, to fix purchase value, to give purchase value according to the Bombay Tenancy and Agricultural Land Act, 1948.	20

OR

Explain with provision the right of protected tenant and simple tenant to purchase land and their rights of ownership.

OR

Explain with provision the right of tenant to purchase land, to fix purchase value, to give purchase value according to the Bombay Tenancy and Agricultural Land Act, 1948.

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन तहसीलदार/नायब तहसीलदार यांच्याकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, शनिवार, दिनांक २१ मे २०११

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक ५

क्रिमिनल प्रोसिजर कोड, १९७३ ; बॉम्बे पोलीस ॲक्ट, आर्म्स ॲक्ट ; इंडियन एक्झीडन्स ॲक्ट वगैरेंवरील ज्युडीशियल प्रश्न
(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) सर्व प्रश्न सोडवा.

(२) सर्व प्रश्नास समान गुण आहेत.

(३) पुस्तकातून सरसकट नक्कल अपेक्षित नाही.

	गुण
१. (अ) दखल पात्र गुन्हातील पहिली वर्दी (FIR) म्हणजे काय ?	१०
(ब) अव्वल पुरावा व दुय्यम पुरावा म्हणजे काय ?	
२. स्पष्ट करा :—	१०
(अ) पोलिसांच्या गणवेशाचा अनधिकृतपणे वापर केल्याबद्दल शास्ती.	
(ब) पोलीस पाटलांची कर्तव्ये.	
३. जिल्हा न्यायदंडाधिकार्याचे “ त्रासदायक टोळ्या ” पांगविण्याचे अधिकाराबाबत टिपणी करा./लिहा.	१०
४. बेकायदेशीर जमाव अथवा पाच अथवा त्याहून अधिक माणसांचा जमाव पांगविण्यासाठी सशस्त्र दलाची मदत कोणास व केव्हा घेता येते ?	१०
५. आरोपीची ओळख परेड घेतली जात असताना कोणती काळजी घेतली जाणे जरूरीचे आहे, याबाबत सविस्तर टिपणी लिहा.	१०
६. टिपा लिहा :—	१०
(अ) हस्ताक्षर तज्ञ	
(ब) आरोपीस मोफत कायदेविषयक सल्ला व सहाय.	
७. मृत्यूपूर्व जबाब ? तो कोणत्या परिस्थितीत स्वीकारई व विश्वास ठेवण्या योग्य पुरावा समजणेत येतो ?	१०
८. संक्षिप्त टिपा लिहा :—	१०
(अ) सार्वजनिक मनोरंजनाची जागा	(ब) सार्वजनिक ठिकाण
(क) खाद्य गृह	(ड) सक्षम प्राधिकारी.
९. परवाने, बदलणे, स्थगित करणे व रद्द करणे खुलासेवार लिहा.	१०
१०. स्थावर मालमत्ता किंवा पाणी या संबंधीच्या तंट्यांमुळे शांततेचा भंग घडून येण्याचा संभव असतो. त्याबाबत कार्यकारी दंडाधिकारी यांचेकडून करण्यात येणारी प्रक्रिया	१०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY
ASSISTANT COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS
AND PROBATIONARY TAHSILDARS / NAIB TAHSILDARS**

MUMBAI, SATURDAY, 21ST MAY 2011

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER V

**JUDICIAL QUESTIONS ON THE BOMBAY POLICE ACT ;
THE MAHARASHTRA VILLAGE POLICE ACT ;
CRIMINAL PROCEDURE CODE, 1973, HIGH COURT CRIMINAL
PROCEDURE CODE, 1973 ; HIGH COURT CRIMINAL MANUAL, ETC.**

(With Books)

- N.B.*—(1) All Questions are *Compulsory*.
(2) All Questions carry same Marks.
(3) Indiscriminate copying of the authority will be discounted.

	Marks
1. Explain :—	10
(a) First Information Report.	
(b) Primary Evidence and Secondary Evidence.	
2. Explain :—	10
(a) Penalty for unauthorised use of Police Uniform.	
(b) Duties of Police Patil.	
3. Write in brief about the Powers of the Dist. Magistrate for disposal of troublesome Gangs.	10
4. When unlawful assembly or assembly of five or more persons can be dispersed with the use of Armed Forces ? And by Whom ?	10
5. Describe in detail what precautions are required to be taken while holding Identification Parade ?	10
6. Write short notes on :—	10
(a) Handwriting Expert.	
(b) Legal aid to the accused	
7. What is dying declaration and when it is accepted as reliable and trustworthy evidence ?	10
8. Write short notes :—	10
(a) Place of Public Amusement	(b) Public Place
(c) Eating House	(d) Competent Authority.
9. Variation, Suspension and Revocation of Licences ; explain.	10

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन
तहसीलदार / नायब तहसीलदार यांच्याकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, शनिवार, दिनांक २१ मे २०११

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३०]

(एकूण गुण—१००)

पेपर क्रमांक ६

फायनान्शियल रुल्स, १९५९ ; महाराष्ट्र कॉन्टिन्जन्ट एक्सपेंडिचर रुल्स, १९६५ ; महाराष्ट्र
बजेट मॅन्युअल व्हॅल्यूम-१ ; बॉम्बे सिव्हिल सर्व्हिसेस रुल्स मॅन्युअल, वगैरेंवरील प्रश्न
(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

- (२) प्रत्येक प्रश्नांचे गुण समासात स्वतंत्ररीत्या दर्शविलेले आहेत.
(३) प्राधिकाराची केवळ नक्कल केल्यास गुण दिले जाणार नाहीत.
(४) उत्तराचे पृष्ठार्थ प्राधिकार देणे आवश्यक आहे.

	गुण
१. (अ) व्याख्या लिहा (कोणतेही पाच) :—	१०
(१) स्वीयेतर सेवा	(२) स्थानिक निधी
(३) पारिवीक्षाधीन	(४) बदली
(५) तपशीलवार देयक	(६) प्रधान शीर्ष
(७) संक्रमण काळ.	
(ब) धन विधेयक म्हणजे काय ? ते पारित कसे होते ते स्पष्ट करा.	१०
२. (अ) “ गोपनीय सेवांवरील खर्च आणि खबऱ्यांना दिले जाणारे बक्षीस ” कार्यपद्धती स्पष्ट करून, प्राधिकृत विभाग नमूद करा.	१०
(ब) ग्रीन बुक, व्हाईट बुक आणि ब्ल्यू बुक म्हणजे काय ? ते स्पष्ट करा.	१०
३. (अ) कोषागारामध्ये धनादेशाद्वारे प्रदान करण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.	१०
(ब) टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :—	१०
(१) शासकीय कर्मचारी व राजकीय पक्ष	
(२) सेवानिवृत्तीचा दिनांक	
(३) शिक्षा करण्याचे माध्यम म्हणून वेतन कपात.	
४. (अ) शासकीय कर्मचार्यास घरबांधणी अग्रिम मंजूर करण्याविषयीचे कोणतेही पाच नियम विशद करा.	१०
(ब) खालील संज्ञा स्पष्ट करा :—	१०
(१) मूळ वेतन	(२) रजा रोखीकरण
(३) आहरण व संवितरण अधिकारी	(४) कुटुंब निवृत्तिवेतन
(५) वेतन निश्चिती.	
५. (अ) वित्त आयोगाची रचना आणि कार्यपद्धती स्पष्ट करा.	१०
(ब) ज्या वयानंतर सेवा ही निवृत्तिवेतनास पात्र होते ते वय आणि सेवानिवृत्तीचे वय यातील फरक स्पष्ट करा.	१०
६. (अ) विशेष आकस्मिकतेबाबत तीन उदाहरणे नमूद करा.	१०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / NAIB TAHSILDARS.**

MUMBAI, SATURDAY, 21ST MAY 2011

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER VI

**BOMBAY FINANCIAL RULES, 1959 ; MAHARASHTRA CONTINGENT
EXPENDITURE RULES, 1965 ; MAHARASHTRA BUDGET MANUAL,
VOL.-1 ; THE BOMBAY-CIVIL SERVICES RULES, MANUAL, ETC.**

(With Books)

- N.B.*—(1) Attempt any *five* questions.
(2) The marks for each question are indicated in the margin.
(3) Mere copying of an authority will be discounted.
(4) An authority must be quoted in support of your answers.

	Marks
1. (a) Define the following terms (any <i>five</i>) :—	10
(i) Foreign Service	(ii) Local Fund
(iii) Probationer	(iv) Transfer
(v) Detailed Bill	(vi) Major Head
(vii) Transit Time.	
(b) What is “ Money Bill ” ? Explain how it is passed.	10
2. (a) ‘ Expenditure on secret services and rewards to informers. ’ Explain the mechanism and name the departments authorised.	10
(b) Briefly describe Green Book, White Book and Blue Book.	10
3. (a) Explain the procedure of payment by cheques in treasury.	10
(b) Write short notes on any <i>two</i> of the following :—	10
(i) Government Employee and Political Parties.	
(ii) Date of retirement.	
(iii) Reduction of pay as a measure of penalty.	
4. (a) State any five rules which regulate the house building advances to a Government Servant.	10
(b) Explain the following terms :—	10
(i) Basic Pay	(ii) Leave Encashment
(iii) Drawing and Disbursing Officer	(iv) Family Pension
(v) Pay Fixation.	
5. (a) What are the duties and functions of Finance Commission ?	10
(b) Explain the difference between age after which service counts for pension and the age of retirement.	10
6. (a) Give three examples of special contingencies.	10
(b) Write a note on Enquiry Report.	10